

FRANC ROTTER

Mara Klikovits

IZ ŽIVOTOPISA

Franjo Rotter, Franc/Franz (dao se je zvati Franci) rodio se je 23. 8. 1970. ljeta na Gornjoj Pulji.

Franc Rotter je Gerištofac. Gerištof je hrvatsko selo u sridnjem Gradišću i ima danas oko 450 stanovnikov. Osim toga je Gerištof jedno od onih naseljev, ko u nimškom imenu «Kroatisch Geresdorf» nosi još i naziv «Kroatisch».

Za Franca Rottera je selo i sudbina i povličenje¹, odredjenje² uskih granic. To znači da postoji razlika medju Franca u svojem selu i Franca u znanstvenom svitu, na slavistici u Beču ili u HAK-u Beču.

Rodio se je u obitelj kot najmladje, peto dite. Njegova majka se zove Ana a otac Rudolf. Oni su seljaki i njeva hiža se zove Joškini. Budući da je u obitelji najmladje dite, je od svih malo sprokšen³, ča mu je isto otežavalo kasniji žitak u svitu.

Po sridnjegradišćanskom hrvatskom običaju su ga kanili dati za kuhara i bio je inuš kod Strommera u Gornjoj Pulji. Izdržao je ali samo dva tajedne dugo.

Školovao se je najprije u osovnoj školi domaćega sela (1976 – 1980). Potom je pohađjao glavnu školu u Velikom Borištofu (1980 – 1984) i završio školsku obavezu politehničkim razredom 1985. ljeta. Od 1985. do 1988. pohađjao je Handelsschule Weiss u Beču, a potom veljek Aufbaulehrgang III u „Fonds der Wiener Kaufmannschaft“, kade je položio maturu 21. juna 1990. ljeta s odličnim uspjehom. Od zimskoga semestra 1990. ljeta je počeo u Beču študirati slavistiku/kroatistiku i romanistiku/francuski jezik. Završio je s titulom magistar 12. maja 1995. ljeta.

Magistarsko djelo je napisao o bilingvizmu Gradišćanskih Hrvatov i o sociopsihološki aspekti asimilazije. Djelo se je zbog velikoga uspjeha odmah prikazalo u «Wiener Slawistisches Jahrbuch».

U Beču se je Franc Rotter aktivno povezao s Hrvatskim akademskim klubom. Uredio je biblioteku Hrvatskoga akademskoga kluba, a bio je znanstveni suradnik pri izdavanju jezičnoga tečaja «Gradišćanskohrvatski glasi».

Pokušavao je izgraditi informacijski centar za (gradišćansko)hrvatsku kulturu u Beču. Bio je ufanje budućega gradišćanskohrvatskoga znanstvenoga žitka.

Ali sudbina mu je odredila drugačije.

Po teškoj bolesti, imao je multiplu sklerozu, je umro u bolnici u Gornjoj Pulji 15. 2. 2002. ljeta u starosti od 31. ljeta.

Pokopan je na gorbliju domaćega sela u obiteljskoj raki, u krugu svojih.⁴

¹ povličenje = das Zurückziehen

² odredjenje = das Bestimmen

³ sprokšen = verwöhnt

⁴ Rotter, Franc, Croatia liberata, Željezno 2002, str. 126-128.

LIČNOST – FRANC ROTTER

Mnogi su Franca Rottera upoznali kot povučenoga, mirnoga, pažljivoga i oštro ali pravično diskutirajućega študenta.⁵

Sve ga je zanimalo, a posebno Kranjčevićeva misaona poezija i tragičan žitak A. B. Šimića, ki je u 24. ljetu žitka preminuo izjit od tuberkuloze ostavši za sobom dragocjen pjesnički opus.⁶

Dijagnoza multipla skleroza mu je počela drugačije obraćati kolo života. To znači, da ga je dijagnoza zapravo isključila iz svakidašnjega normaliteta.⁷

CROATIA LIBERATA

Kratko po smrti mladoga slavista i romanista Franca Rottera je 2002. ljeta u okviru Gradišćanskohrvatske biblioteke izašla zbirka njegovih pjesam na nimškom, pretežno ali na hrvatskom jeziku s naslovom «Croatia liberata».

Poema «Croatia liberata» se sastoji od šest dijelov pod skupnim naslovom «Hrvatska galer(ij)a, ili plagijat» te uvodnoga dijela na nimškom jeziku «Im Namen des Erlösers!». Radi se o dovršenom, zreloom i tematski zaokruženom ciklusu o kom je sam autor rekao: «Ovo je moj teštamenat i moj rodni list, skradnja moja ura i nov početak, buna, obnova i totalni boj, u kom sam jur sve dao, još i zadnji izdah svoj...».⁸

Rotterova poezija u začudjeno vitalnom jeziku govori o aktualni gradišćanskohrvatski i hrvatski tema, slutnja, rana, sanji i dilema.

U sadržaj je ugradjen cijeli red narodnih jačak, ke služu za jednostavni impuls na slijedeći viši korak.

Takove pjesme su :

- Tancaj, tancaj črni kos
- Puž, puž, pusti roge van
- Črljeno, črljeno
- Živilo bratinstvo
- Lijepa naša s gradišćanskom himnom.⁹

Sve u svemu se ali svenek vidi da on trpi od bolesti i da ne kani tako mlad umriti.

Poemu otvaraju protestno-egzistencijalni stih i ki je naglašen senzibilan osjećaj lirskog subjekta za sudbinu Hrvatske i hrvatskog naroda, uključujući i Gradišćanske Hrvate

⁵ Benčić, Nikola, Franc Rotter: Croatia liberata, Hrvatske novine, 5.VII.2002.

⁶ Zaradić, Branislava, „Croatia liberata“ širokoga duha, Hrvatske novine, 28.VI.2002.

⁷ Franc Rotter: Croatia liberata, Hrvatske novine, 5.VII, 2002.

⁸ Sapunar, Andrea, Pjesništvo Franca Rottera, Hrvatske novine, 4.X.2002.

⁹ Rotter, Franc, Croatia liberata, Željezno 2002, str. 126-128.

*Od sunca poznam sjenu
od mora pjenu
zovem se mòra Matoševa
rodjen u dalekom jednom zavičaju...*¹⁰

Mora Matoševa, ta vjekovna tragika hrvatskoga človika, za suvremenoga pjesnika znači diboko proživljen osjećaj straha i neizvjesnost za sudbinu Hrvatske u Domovinskom ratu. Franc Rotter je morao ovu pjesmu doživiti sličnom svojom sudbinom, tako da je elementarno uticala na njega. Rič «mora» mi u Gradišću nimamo. Ona znači tešku ćut, duševnu muku ili zamišljeno biće, ko dojde na človika u snu i cici mu krv i ga gnjavi.

Svistan jezične situacije Gradišćanskih Hrvatov, ćut o svojem jeziku iskazuje u stihu:¹¹

*Ja, ne mogu, ne morem
stid, sram, Scham.
Ja sam, ća ne znam:
ćlovik ohne Sprache...*¹²

Mislim da hoće pokazati, da Hrvati moraju upotribljavati svoj jezik, jer samo ako se hrvatski jezik očuva, se zna i naša hrvatska kultura dalje razvijati. Isto su mislili Mate Meršić Miloradić i Ignac Horvat.

Pjesnik ćudakrat koristi i igru riči kojom pojaćava sarkastićnost svojih stihov. Tim nas spominja na Zvonimira Baloga, Ivana Slamniga i Juricu Čenara. Tako nastaje i tvorenica Krvati od Hrvati u stihu:

*..za naš hrvatski rod
ćemo ubijat, ćemo umrit
Krvati smo, hura!...
..Krvati, neka ćuje cijeli svit...*¹³

Ovi stihu o absurdnosti boja i ubijanja, ćini se, da najasnije kaću Rotterovu antibojnu poruku.¹⁴

Jedan drugi primjer za igru riči je, da piše «ljubi» na drugi naćin, naime „I ubij“, ća opet pokaće njegovu tragićnu situaciju i osim toga kritizira bibliju i vjekovjećni ćitak

*(tisućkrat zatajati Ja
smisao ćitka biblija*

¹⁰ Rotter, Franc, Croatia liberata, Źeljezno 2002, str. 35.

¹¹ Sapunar, Andrea, Pjesništvo Franca Rottera, Hrvatske novine, 4.X.2002.

¹² Rotter, Franc, Croatia liberata, Źeljezno 2002, str. 36.

¹³ Rotter, Franc, Croatia liberata, Źeljezno 2002, str. 42.

¹⁴ Sapunar, Andrea, Pjesništvo Franca Rottera, novi glas 2/02.

*I ubij bližnjega kot samoga sebe)*¹⁵

Sve u svemu je «Croatia liberata» knjiga u koj se moru prepoznati sljedeće najkarakteristične osobine:

- zvanaredna čutljivost poezije
- neočekivane perspektive
- diboka tužna žuhkoća
- čista gola kritika

«Croatia liberata» znači slobodna Hrvatska. Naslov se nesmi razumiti samo u geografskom smislu, jer je to naslov i duhovne krajine, topos suvremenoga, raskinutoga človika u čudnoj sredini. To znači da moramo misliti na to, da je ovo djelo nastalo na egzistencijalnoj granici, na točki najveće izražajne savršenosti ljudskoga žitka. Nastalo je iz dibine, prez šlara, iz sebe i od sebe. U takovoj situaciji se ne laže i u takovoj okolnosti se ne načinja kompromis. To znači da je takova situacija prez oholosti.

Franc Rotter se je teško smirio činjenicom, da mora zaran i mlad umriti. To je mislim i uzrok zač u svojoj knjigi nije lagao o crikvi, o familiji, o vjeri, o društvu, o jeziku i o znanstveniki.

NAGRADA

U okviru tradicionalnoga književno-znanstvenoga skupa «Marulićevi dani» u Splitu su 23. aprila 2002. ljeta dodilili nagrade «Dana hrvatske knjige». Franc Rotter dobio je nagradu «Slavić» za najbolju prvu publiciranu knjigu u književnosti 2002. ljeta.¹⁶

Izvori:

Benčić, Nikola, Franc Rotter: Croatia liberata, Hrvatske novine, 5.VII.2002.

Rotter, Franc, Croatia liberata, Željezno 2002.

Sapunar, Andrea, Pjesništvo Franca Rottera, Hrvatske novine, 4.X.2002.

Sapunar, Andrea, Pjesništvo Franca Rottera, novi glas 2/02.

Tyran, Petar, Franca Rotterova nagrada u zrcalu novinskih napisov, Hrvatske novine, 2.V.2003.

Zaradić, Branislava „Croatia liberata“ širokoga duha, Hrvatske novine, 28.VI.2002.

Škola: BORG Željezno

Godina: 2003.

Ime nastavnika: Sabina Nagy

Predala za datarnicu ZIGH-a: Angelika Kornfeind

Lektorirala: Angelika Kornfeind

¹⁵ Rotter, Franc, Croatia liberata, Željezno 2002, str. 74.

¹⁶ Tyran, Petar, Franca Rotterova nagrada u zrcalu novinskih napisov, Hrvatske novine, 2.V.2003.

